

Nr 12.

Av herr Ström, om ökat anslag till vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken.

Att vidmakthålla rikets fornlämningar och byggnadsminnesmärken synes vara en nationell plikt. I dessa rester av gången tids kultur ligger ett stycke av vår historia. Under krigsåren, då anslagen till den svenska kulturen icke oväsentligt nedskuros, har mycket blivit eftersatt, ja gått förlorat, av våra fornlämningar och byggnadsminnesmärken. Därom tala erfarenheten och även vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens skrivelser till Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:t ha emellertid endast till en ringa grad tillmötesgått akademiens krav. Dessa krav, som dock blott tillgodose det mest nödvändiga, äro anslagens ökning med 87 000 kr. till 105 000 kr. Kungl. Maj:t är endast med på 33 000 kr. i reservationsanslag.

De mest hotade minnesmärkena äro: Magnus Ladulås' borg på Visingsö, som hotas av vågorna; Å ödekyrka, som hotar sammanstörta; Gotlands kyrkors portalskulpturer, som äro stadda i full förvittring; samt dessutom hotande situationer för minnesmärken i äldre städer och på landsbygden.

I alla länder, där kriget förstört otaliga byggnadsminnesmärken, äro folken och regeringarna nu trots hunger och nöd i färd med att söka återställa eller efter gamla ritningar åter uppföra de sargade minnesmärkena. De anse sig böra påtaga sig dessa bördor. De inse, att människan lever icke allenast av bröd. Sverige har undgått krigets förstörelse. Skulle vi, som vilja räkna oss som ett kulturfolk, då icke kunna ha råd att ens vidmakthålla de bevarade minnesmärkena? Hur skola vi kunna stå till svars för en framtidsanklagelse mot oss för bristande kultur- och nationalkänsla, om vi nu icke göra några offer för våra hotade minnen?

Demokratien löper en fara att kulturellt förflackas, om den företrädesvis intresserar sig för materiella, tekniska och kommersiella ting med åsidosättande av den andliga grundval, utan vilken ingen kultur i längden kan äga bestånd. Till denna andliga grundval hör vad bevaras kan av gången tids kulturdokument. Den tid kan komma, då även demokratien skulle vilja för miljoner och åter miljoner kronor återställa, vad en bristande pietet låtit förfaras. Den som tror högt om demokratien tror också på dess växande kärlek till sitt folks kulturella arv.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte bifalla vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens hemställan om ett anslag på ytterligare 87 000 kr. till inalles 105 000 kr. för vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken (8:de huvudtiteln s. 123 ff : D.8.).

Stockholm den 16 januari 1946.

Fredrik Ström.
